

Razvoj ekoturizma

Bratović, Lea

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:703615>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za interdisciplinarnu, talijansku i kulturološku studiju

LEA BRATOVIĆ

RAZVOJ EKOTURIZMA

Završni rad

Pula, rujna, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

LEA BRATOVIĆ

RAZVOJ EKOTURIZMA

Završni rad

JMBAG: 0303045471, redovitistudent

Studijskismjer: Preddiplomski sveučilišni studij Kultura i turizam

Predmet: Selektivni odlici turizma

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Trgovina i turizam

Mentor: doc.dr.sc. Aljoša Vitasović

Pula, svibanj, 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lea Bratović, kandidat za prvostupnicu Kulture i turizma ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, rujan, 2016. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Lea Bratović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Razvoj ekoturizma" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, rujan, 2016. godine

Potpis

Sadržaj

UVOD.....	1
1. TURIST I TURIZAM.....	2
1.1. Prednosti i mane turizma.....	3
1.1.1. Pozitivne posljedice turizma.....	3
1.1.2. Negativne posljedice turizma.....	4
1.2. Selektivnost nasuprot masovnosti.....	5
2. SELEKTIVNI OBLICI TURIZMA.....	7
2.1. Osnovna obilježja selektivnog turizma.....	7
2.2. Održivi razvoj turizma.....	8
3. EKOLOŠKI TURIZAM (EKOTURIZAM).....	10
3.1. Osnovna obilježja ekološkog turizma.....	10
3.2. Upravljanje ekoturističkom destinacijom.....	12
3.3. Ekoturizam u poljoprivredi.....	15
4. VODNJAN – PRIMJER DOBRE PRAKSE RAZVOJA EKOTURIZMA.....	18
4.1. Turizam i poljoprivreda kao temelj razvoja Vodnjana.....	18
4.2. Istarsko – Ekomuzej iz Vodnjana.....	20
4.2.1. Ciljevi udruge.....	20
4.2.2. Plan rada i program za 2016. godinu.....	21
4.2.3. Turistička ponuda ekomuzeja.....	23
4.3. Utjecaj ekoturizma na razvoj turističke ponude Vodnjana.....	26
ZAKLJUČAK.....	30
LITERATURA I IZVORI.....	31
POPIS TABLICA I SLIKA.....	32
SAŽETAK.....	33
ABSTRACT.....	33

UVOD

Istarska županija kao vodeća turistička regija Republike Hrvatske po turističkom prometu ima bogatu resursnu osnovu koja Istri omogućava kvalitetan razvoj. Uz tradicionalne karakteristike masovnosti i sezonalnosti koje su obilježje hrvatskog i istarskog turizma, uz sunce i more, nedostaje novi drukčiji motiv dolaska koji bi promijenio turizam kakav smo navikli promatrat. Jedan od značajnih trendova je težnja za ekološko osvještenim turističkim destinacija, a primjer dobre prakse u začetku je mali gradić Vodnjan kojeg će rad posebno istražiti.

Ekoturizam kao tema završnog rada je izabrana iz razloga što je taj oblik selektivnog turizma prijekopotreban sve više nezasitnom čovječanstvu. Turizam se razvija i opstaje ukoliko postoji turistička resursna osnova, a prirodna resursna osnova je jedinstvena i originalna te čini glavni motiv putovanja. Iz tog razloga ona se treba zaštititi i odgovorno koristiti. Tada nastupa održivi razvoj turizma i ekološki turizam. U radu se istražuje problematika masovnog turizma te predstavlja ekoturizam kao jedno od mogućih rješenja.

Završni rad započinje širim temama u kojima se obrađuje teorija i suština turizma. Kako bi se shvatila potreba za selektivnim oblicima turizma u prvom se poglavlju istražuju posljedice ili učinci turizma te se uspoređuju dvije vrste turizma – selektivni oblik turizma nasuprot masovnom turizmu. Selektivni oblici turizma kao pozitivna promjena na turističkom tržištu potom se definira te povezuje s održivim razvojem koje se podrazumijeva kod ove vrste turizma. Na istarskom području pretežito se destinacije fokusiraju na ekoturizam u poljoprivredi te kao primjer dobre prakse obrađuje se Grad Vodnjan i kao predvodnik ekoturizma u Vodnjaju "Istarsko – Ekomuzej".

Cilj ovoga rada je prikazati obilježja ekoturizma kao pozitivnu mogućnost razvoja Istre na osnovu hipoteze kako ekoturizam doprinosi kvaliteti turističke ponude Vodnjana. Rad se temelji na analizi sekundarnih izvora podataka gdje se nakon sinteze dostupne literature iz područja turizma, održivog razvoja i ekološke poljoprivrede pristupilo pretraživanju web stranica te kontaktiranjem odabranog primjera dobre prakse ekoturizma, Udruge Istriani de Dignan.

1. TURIST I TURIZAM

Riječi turist i turizam potiču iz engleske riječi *tour* koja je u početku imala značenje samo kružno putovanje. Da bi se osoba mogla definirati turistom, mora krenuti na put. Svaka osoba koja poduzima putovanje od neke točke A do točke B je putnik. No, svaki putnik ipak nije turist, dok svaki turist jest putnik. Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji (UNWTO) putovanje se mora zbiti izvan uobičajene sredine određene osobe. Smatra se da uobičajenu sredinu jedne osobe čini izravna udaljenost od mjesta obavljanja rada ili obrazovanja te ostalih mjesta koja se učestalo posjećuju. Osoba napušta uobičajenu sredinu na vlastitu inicijativu tj. dobrovoljno, u okviru svog slobodnog vremena, te ne obavlja nikakvu lukrativnu djelatnost. Turist se uvijek vraća u mjesto svog stalnog boravka (domicil) pod uvjetom da privremeno izbiva iz uobičajene sredine dulje do 24h, a najviše jednu godinu. Onaj tko boravi manje od 24h naziva se izletnikom ili jednodnevnim posjetiteljem.¹

Turisti prema definiciji UNWTO-a su osobe motivirane odmorom, sportom, zdravstvenim razlogom, rekreacijom, posjetom prijateljima i rodbini ili su na hodočašću, poslovnom putu, studiju, a nisu aktivni pripadnici oružanih snaga, putnici na dnevnim rutinskim putovanjima, putnici koji svakodnevno putuju na posao, u školu, na studij, putnici u tranzitu, nomadi, izbjeglice i prognanici, migranti i radnici na privremenom radu te osobe iz diplomatskoga kora i konzulami predstavnici.

Danas je većinom prihvaćena UNWTO-ova definicija turizma koja se ubraja u definicije s pozicije turističke potražnje da turizam uključuje aktivnosti proizašle iz putovanja i boravka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od godine dana radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju. Iz takve definicije proizlaze pet temeljnih obilježja turizma:²

- turizma nema bez putovanja i kretanja ljudi te njihova boravka u turističkim odredištima,
- putovanje i boravak moraju se zbiti izvan uobičajene sredine u kojoj se osoba kreće, živi i radi,

---

¹Čavlek, N., Kesar, O., Bartoluci, M., Prebežac., D. (2011.) Turizam – Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Zagreb: Školska knjiga

²Ibidem

- turizam se zasniva na dvosmjernom putovanju koje ima definiran vremenski interval,
- svrha turističkog putovanja nikad se ne veže uz stalni boravak u destinaciji i/ili zapošljavanje,
- u turističkom odredištu turisti troše, ali ne privređuju.

Glavni motivi koji pokreću ljude na turistička putovanja su tzv. bijeg od rutine svakodnevice, odnoodmor, rekreacija izvan uobičajene sredine, očuvanje zdravlja i potreba za novim doživljajima. Na konačnu odluku, u manjem ili većem intenzitetu, utječe splet motiva koji djeluju na ponašanje turista, odnosno na način zadovoljavanja njihovih turističkih potreba. Tako danas, uz navedene glavne motive, među češće spominjane motive turističkog putovanja možemo ubrojiti i kulturu, sport, zabavu i upravo ekološke motive.

U teoriji i praksi česta je podjela turizma na masovni i selektivni. Danas pojam masovni turizam poprima pretežito negativne konotacije dok protuteza masovnom turizmu se pojavljuje kao pojam selektivni turizam.

1.1. Prednosti i mane turizma

Važnost turizma za nacionalno gospodarstvo proizlazi iz njegovih mnogobrojnih ekonomskih funkcija i ekonomskih učinaka, ali i brojnih odnosa koji nastaju djelovanjem turizma. Osim ekonomskih, važni su i sociokulturni i ekološki aspekti, od kojih svaki svojim djelovanjem i resursnim ograničenjima čine tzv. trokut održivosti u razvojnom smislu. No turističke potražnje imaju i niz negativnih ekonomskih i ekoloških posljedica za turističke destinacije iz čega proizlazi problematika smjera razvoja turizma određene destinacije.

1.1.1. Pozitivne posljedice turizma

Razvoj turizma u određenoj destinaciji nosi brojne ekonomske koristi svim tržišnim sudionicima – privatnom, javnom i neprofitnom sektoru te lokalnom stanovništvu te turističke destinacije. Prioritet u koristima bi trebalo imati lokalno stanovništvo jer ono ipak nosi najveći teret razvoja turizma na tom prostoru.

Koristi za lokalno stanovništvo su zapošljavanje rezidenata čime se dalje utječe na očuvanje demografske strukture lokalne društvene zajednice što je presudno za očuvanje kulturnog identiteta destinacije; podizanje opće kvalitete života; bogatija ponuda proizvoda, usluga i sadržaja. S druge strane, od lokalnog stanovništva se očekuje da aktivno sudjeluju u politici razvoja destinacije i izgradnji turističkog identiteta, zaštita lokalnih materijalnih i nematerijalnih vrijednosti te prilagođavanje suvremenim trendovima u razvoju turizma.

Javni sektor je posebno zainteresiran za razvoj turizma jer mu osigurava veće prihode, ali i zbog potencijala javno – privatnog partnerstva koji se često koristi za financiranje i upravljanje velikim razvojnim projektima često pod politikom društveno odgovornog poslovanja. Rastom turističke potražnje, dohotka i životnog standarda lokalnog stanovništva, privlačenjem kapitalnih ulaganja te zapošljavanjem, stvara se rastuća osnovica zaprikupljanje poreza, doprinosa i drugih pristojbi koje javni sektor prikuplja za financiranje infrastrukturnih i drugih projekata.³

1.1.2. Negativne posljedice turizma

Mnogi od negativnih učinaka turizma se javljaju kada količina posjetitelja premaši maksimalan kapacitet nosivosti određene destinacije. Neke od posljedica prekoračenja kapaciteta na okoliš uključuju pritisak na već ograničene resurse, poput vode, energije, hrane i područja prirodnih staništa. Osim toga, nesmetan razvoj turizma može dovesti do povećanog zagađenja i otpada, te gubitak bioraznolikosti. Na isti način masovni turizam može narušiti tradicionalne vrijednosti introdukcijom stranih elemenata koji su u suprotnosti s kulturnim, povijesnim i vjerskih običajima destinacije i zajednice. Opća turistička infrastruktura koja uključuje antropogene atrakcije, objekte na plaži, parkirališta, ceste, marine itd., ostvaruje prenizak stupanj iskorištenosti izvan sezone. S druge strane javni sektor se suočava s visokim operativnim troškovima poslovanja (policija, vatrogasna služba, kapaciteti bolnice itd.) koji ostavljaju posljedice na poslovanje tijekom cijele godine.⁴

---

³Ibidem

⁴Ibidem

Turistički potrošači se suočavaju s visokim cijenama, prevelikom koncentracijom turističkog prometa, prometnim gužvama i često lošom uslugom, što se sve negativno odražava na njihovo zadovoljstvo, ali i zadovoljstvo lokalnog stanovništva. Takva koncentracija potražnje u kratkom vremenskom razdoblju najčešće izaziva ekološke posljedice, a za lokalno stanovništvo najveći je problem sezonalnostu sektoru zapošljavanja. Češće su bogate zemlje one koje su u mogućnosti profitirati od turizma nego siromašnije zemlje bogate prirodnim resursima. Upravo su najmanje razvijene zemlje one koje imaju najveću potrebu za prihodima, zaposlenosti i općeg porasta životnog standarda putem turizma, ali su zahvaljujući stranim ulaganjima i privatizacijama najviše zakinute ostvarivanju tih prednosti.⁵

1.2. Selektivnost nasuprot masovnosti

Hrvatski se turizam najčešće identificira s brojem noćenja, što je u skladu s konceptom masovnog turizma, a sezonska koncentracija turističkog prometa, doprinosi još većoj masovnosti turizma. Za kratko je vrijeme potrebno zadovoljiti veliku potražnju za raznovrsnim turističkim uslugama i robama. Produženje turističke sezone na cijelu godinu jedan je od najvećih izazova turizma na hrvatskom prostoru. Činjenica je da turisti zahtijevaju originalnost i autohtonu turističku ponudu, jer na masovnosti se gubi kvaliteta. Nakon duže dominacije masovnosti, turisti su ipak počeli otkrivati ljepotu u izvornosti.

Svi stanovnici turističke destinacije svojim radom i aktivnošću utječu na kvalitetu turističke ponude određene destinacije. U Istri je prije svega nužno razviti dopunske sadržaje u destinaciji, kako bi se obogatila uobičajena turistička ponuda. Pri tome je važno sudjelovanje i međusobna suradnja svih dionika, od lokalnog stanovništva do javnih vlasti. Dodatni sadržaji su jedan od preduvjeta za veću iskorištenost kapaciteta, povećanje prosječne potrošnje turista i za produženje sezone koja je koncentrirana samo u ljetnim mjesecima.⁶

---

⁵Ibidem

⁶<http://blog.dnevnik.hr/hrvatskiturizam/2009/10/1626798055/selektivnost-nasuprot-masovnosti.html>, 10.9.2016.

Razvojem selektivnih oblika turizma, omogućilo bi se produženje turističke sezone, ali i razvoj turizma u slabije razvijenim područjima. Postoji više oblika selektivnog turizma u kojima Istra ima razvojnog turističkog potencijala poput ekoturizma, kulture, tematike, avanturistike, nautike, zdravstva i drugih.

Oblici selektivnog turizma se javljaju kao dio sustavnog makro strateškog razvojnog zaokreta u turizmu. Kao protuteza pojmu masovni turizam javio se pojam selektivni turizam za kojega je već rečeno da je leksički nespretan, ali jednaka je situaciji s pojmom masovnog turizma. Radi se o suprotnim turističkim razvojnim konceptima. Ako je masovni turizam koncept razvoja turizma u kojemu turist kao pojedinac nije prepoznat, onda u selektivnom turizmu on jest prepoznat kao pojedinac, pa i više od toga.⁷

U turizmu se prirodnoj osnovi daje veliko značenje, osobito zbog njezine funkcije blagostanja i odmora. Zbog čovjekove intervencije s vremenom su nastale brojne promjene, nastali su procesi djelomične ili potpune izmjene ekosustava te druge štetne posljedice. Taj je proces poznat kao „kriza okoliša“ ili „ekološka kriza“. Da bi se turizam mogao uspješno razvijati, potreban je kvalitetan i čist okoliš, a čovjek svojim razvojem svakodnevno ugrožava kakvoću tog okoliša. Rješenje treba potražiti u tzv. „održivom razvoju turizma“ koji uspostavlja pozitivan odnos između razvoja turizma i zaštite okoliša.⁸

---

⁷Geić, S. (2010.) Menadžment selektivnog turizma, Split. Sveučilište u Splitu.

⁸Marečić, P. (2015.) Razvoj i perspektive ekoturizma u Republici Hrvatskoj, Opatija. Sveučilište u Rijeci, str. 3.

2. SELEKTIVNI OBLICI TURIZMA

Selektivni oblici turizma su posebna skupina turističkih kretanja koja su uvjetovana određenim, dominantnim turističkim motivom koji turističkog potrošača pokreće na putovanje u destinacija čija je turistička ponuda sadržajima prilagođena ostvarenju doživljaja vezanih uz dominantan interes tog potrošača. Postoje dvije skupine selektivnih oblika turizma:⁹

- Zasnovani na prirodnim resursnima: zdravstveni, sportski, nautički, ekoturizam, seoski (agroturizam), lovni i ribolovni, naturizam, robinzonski i dr.
- Zasnovani na društvenim resursnima: kongresni, kulturni, gastronomski, enofilski, turizam događaja, vjerski, turizam na umjetno stvorenim atrakcijama, casino-turizam i dr.

Selektivni turizam, kao pojam, prvi puta se javlja u stručnoj hrvatskoj literaturi kao "specifični oblik turizma" ili "specifične vrste turizma", a osnovni cilj je bio razvrstavanje turističkih vrsta kao suprotnost masovnom turizmu.

2.1. Osnovna obilježja selektivnog turizma

Jedna od najvažnijih karakteristika selektivnog turizma je postavljanje turista u fokus istraživanja i oblikovanja ponude i turističkih proizvoda. U takvo profiliranom turizmu, turist postaje osnovni subjekt pažnje prepoznat po imenu i prezimenu. Važno obilježje selektivnih turističkih vrsta je disperzija, odnosno diversifikacija turističke ponude. Veliki broj proizvoda turističke ponude prilagođen je manjim skupinama turista/potrošača ili "individualcima". Njihov je životni vijek relativno kratak no ta karakteristika je ciljno postavljena. U tom procesu realizira se zadovoljenje potreba turista, poticanje razvoja novih potreba i osmišljavanje novih proizvoda. Strateški razvoj proizvoda u selektivnom turizmu se odvija veoma dinamički i primjer je korištenja strategije diversifikacije kao dominante razvojne strategije. Strateška orijentacija menadžmenta turističkih proizvoda ne fokusira se samo na oblikovanje novih proizvoda, već i na regeneraciju i oživljavanje starih. Selektivne turističke vrste

---

⁹Čavlek, N., Kesar, O., Bartoluci, M., Prebežac., D. (2011.) Turizam – Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Zagreb: Školska knjiga

potiču regionalni koncept razvoja turizma, a ne prethodno planiran koncept makro upravljanja. Ponuda subjekata neke selektivne turističke vrste svoje turističke proizvode razvija koristeći komparativne prednosti resursa receptivne destinacije¹⁰.

Turizam se po svojoj masovnosti razvio do neočekivanih granica i postao prisutan u pretežito svim dijelovima svijeta. Turizam je pritom postao jedan od najvećih potrošača prostora. Stoga je neophodno da se u turizmu, ekološkim mjerama i postupcima, omogući skladan razvoj prostora unutar funkcionalnog sistema turizma. Spoj ekologije i turizma čini održivi razvoj na nekom području mogućim, što istodobno omogućava i zadovoljenje nove turističke potražnje za ekoturizmom kao i za aktivnim turizmom. Ekologijsko promišljanje u zaštiti prostornog resursa podržava održivi razvoj, ne limitira čovjekov opstanak i djelatnosti te omogućava selektivne oblike turizma, kao što je ekoturizam.¹¹

2.2. Održivi razvoj turizma

U domeni koncepcije održivog razvoja, selektivni turistički oblici potiču razvoj standarda neophodnih za zaštitu prirodnih resursa i povećanja sigurnosti turista u turističkoj destinaciji. Takav razvoj je važan jer sigurnost turista postaje sve važniji činitelj u ocjeni kvalitete destinacije i turističke ponude, a i važan činitelj u procesu odlučivanja o turističkoj destinaciji. Selektivni turistički oblici isto tako potiču održivi razvoj turizma u svim njegovim aspektima i kompatibilne su regionalnom strateškom konceptu razvoja. Održivi razvoj se definira kao promjena strukture globalne proizvodnje i potrošnje koji ne remete ekosustave. Primjena koncepcije održivog razvoja u turizmu treba osigurati da nekontrolirani razvojne uništi ili devastira resurse na temelju kojih se turizam i počeo razvijati na određenom području. Ključni čimbenik održivog razvoja u turizmu su dionici koji se nalaze u različitim ulogama i obavljaju različite aktivnosti: turisti, zaposlenici, organizacije i javne službe, lokalno stanovništvo te sve ostale osobe koje rade ili posjećuju destinaciju.¹²

---

¹⁰Luković, T., (2008.) Selektivni turizam, hir, ili znanstveno istraživačka potreba, Zagreb. Sveučilište u Dubrovniku.

¹¹Marečić, P. (2015.) Razvoj i perspektive ekoturizma u Republici Hrvatskoj, Opatija. Sveučilište u Rijeci, str. 26.-27.

¹²Bartoluci, M. (2013.) Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva, Zagreb: Školska knjiga, str. 130.

Takav razvoj podrazumijeva načela ekološke, sociokulturne i ekonomske održivosti tzv. trokut održivosti.¹³

- Ekološka održivost podrazumijeva razvoj turističke destinacije koji je usklađen s održavanjem ekoloških procesa, biološkim različitostima i resursima. S obzirom da turizam nije jedini korisnik prirodnih resursa, potrebno je da brigu o zaštiti prirodnih resursa i troškove održivosti preuzmu svi korisnici okoliša. Zato se javlja menadžment okoliša koji primjenjuje različita menadžerska znanja, tehnike i metode priupravljanju gospodarskim subjektima radi očuvanja okoliša koji je važan za poslovanje i ima suštinsku važnost za opstanak čovječanstva.
- Sociokulturna održivost proizlazi iz društvenih funkcija turizma. Socijalna funkcija turizma utječe na nestajanje socijalnih razlika između pojedinih ljudskih skupina, klasa, naroda ili rasa. Kulturna funkcija turizma označuje utjecaj turistički receptivne zemlje na kulturnom planu prema inozemnim ili domaćim posjetiteljima. Iako sociokulturna funkcija ima pretežito pozitivno djelovanje u prožimanju kultura u međusobnom razumijevanju ljudi, ipak su mogući i brojni negativni utjecaji, primjerice, odnosi lokalnog stanovništva prema bogatim turistima mogu izazvati negativne konotacije koje se nazivaju psihološkom rezistencijom. Sociokulturna održivost jamči kompatibilnost razvoja s očuvanjem kulture i sustav vrijednosti ljudi na koje utječe razvoj te trajno održavanje i isticanje originalnog identiteta lokalne zajednice
- Ekonomska održivost se zasniva na ekonomski učinkovitom razvoju koji razumijeva optimalno upravljanje resursima tako da se njima mogu koristiti i budućim naraštajima. Ekonomska održivost u turizmu je zato tako kompatibilna s ekološkim i sociokulturnim načelima održivosti. Ona nalaže da se ekonomski vrednuje tzv. prirodni kapital uključivanjem njegove vrijednosti u cjelovit gospodarski sustav. Održivi turizam je bitan pobornik aktivne zaštite i sociokulturne održivosti jer implicira odgovorniji odnos čovjeka prema njegovu okruženju i razvoju.

---

¹³ Čavlek, N., Kesar, O., Bartoluci, M., Prebežac, D. (2011.) Turizam – Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Zagreb: Školska knjiga

3. EKOLOŠKI TURIZAM (EKOTURIZAM)

Ekoturizam izravno pridonosi očuvanju prirode i očuvanju vrijednosti lokalne zajednice za razliku od ostalih oblika turizma. Pored te prednosti ekoturizam kao i ostali oblici turizma stvara mogućnosti za ostvarenje bolje ekonomske uspješnosti, zapošljanje novih zaposlenika te ostvaruje sredstva za financiranje i upravljanje zaštićenim prirodnim područjima. Hrvatska, a pogotovo Istra, zbog svojih prirodnih ljepota, reljefne raznolikosti, bogatog kulturnog nasljeđa i tradicije ima sve uvjete za razvoj ovog oblika turizma. Unatoč tome, mogućnosti za razvoj ekoturizma još uvijek se nedovoljno iskorištava.

3.1. Osnovna obilježja ekološkog turizma

Ekološki turizam je oblik selektivnog turizma u kojem osviješteni putnici podupiru zaštitu prirode i okoliša na destinaciji koju su odabrali, kao i lokalnu zajednicu i njezinu kulturnu baštinu. Ili, drugim riječima, takvi turisti ne razmišljaju samo o tome da za uloženi novac dobiju više, već žele što manje utjecati na područje koje su odlučili posjetiti, pritom pazeći da i lokalna zajednica zauzvrat dobije prihod koji osigurava egzistenciju turističke destinacije.¹⁴

Ekoturizam kao vrstu selektivnog i održivog turističkog razvoja čine turisti koji su zainteresirani za upoznavanje prirodne i kulturne baštine, za specifična i izvorna prirodna područja, pri čemu su i sami orijentirani na zaštitu okoliša. Nadalje, bitno je naglasiti kako ekoturizam nije svaki turizam koji se odvija u prirodi. On donosi koristi u smislu očuvanja resursa, te ne izaziva negativne utjecaje, a može služiti kao podloga za održavanje i financiranje čistih područja. Također, donosi gospodarske, kulturološke i društvene koristi lokalnom stanovništvu, što je vrlo važno promatrajući turistički slabije razvijene destinacije koje su još uvijek očuvane i čiste.¹⁵

---

¹⁴https://prezi.com/ku8u1n-hrd_p/specificni-oblici-turizma/, 10.9.2016.

¹⁵Vlahović, S. (2006.) New trends in tourist destination management, 18th Biennial International Congress Tourism & Hospitality Industry, Opatija, str. 413.

Nacionalni parkovi, parkovi prirode te ostala zaštićena područja velike atraktivnosti, velik su potencijal za razvoj ekoturizma u Hrvatskoj i u Istri tijekom cijele godine. Problem je što ova područja nisu opremljena za prihvatiti veći broj turista pružajući im pritom i kvalitetan turistički doživljaj. No to je moguće poboljšati unaprijeđenjem infrastrukture. Ekoturizam je još uvijek turizam "malih brojeva", te relativno malo utječe na razvoj lokalnih sredina, no očekuje se kako će u budućnosti imati veću ulogu.¹⁶

Najstarija i najveća svjetska udruga koja se bavi ekoturizmom je Međunarodno društvo za ekoturizam (TIES)., Prema definciji UNWTO – a, ekoturizam se promatra kao koncept koji čine svi oblici prirodnog turizma u kojima je glavna motivacija turista promatranje i uvažavanje prirode i tradicionalnih kultura koje dominiraju u prirodnim područjima. Stoga su, prema UNWTO – u, osnovna obilježja ekoturizma njegove edukacijske i interpretacijske komponente, zatim organizacija za male skupine te ekoturizam svodi na minimum negativne učinke na prirodni i socio – kulturni okoliš. Ekoturizam također podržava zaštitu prirodnih područja turističke destinacije podizanjem svijesti lokalnog stanovništva i turista o potrebi zaštite okoliša, stvaranjem radnih mjesta i ostvarivanjem ekonomske koristi za lokalnu zajednicu te organizacije koje su zadužene za zaštitu prirodnih područja.¹⁷

Slijedom navedenog proizlazi da definicije ekoturizma uglavnom naglašavaju interakciju između lokalnog stanovništva i turista uz minimalne negativne utjecaje na destinaciju koje se posjećuje te doprinosi održivom razvoju cijelog područja i širenje svijesti o očuvanju okoliša. Istraživanja navode da iskustva zemalja u kojima ekoturizam zauzima značajno mjesto na tržištu pokazuju kako veći broj ekoturista radije borave u onim predjelima gdje je pored očuvane prirode prisutna i poljoprivredna djelatnost, te seoska sredina s svojim prepoznatljivim kulturnim i tradicijskim nasljeđem. Takva obilježja imaju nekolicina Istarskih mjesta.¹⁸

---

¹⁶<http://blog.dnevnik.hr/hrvatskiturizam/2009/10/1626798055/selektivnost-nasuprot-masovnosti.html>, 10.9.2016.

¹⁷Klarić, Z., Gatti, P. (2006.) Ekoturizam, u: Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno (ur. Čorak, S., Mikačić, V.), Institut za turizam, str. 149-165.

¹⁸Pelikan – Matetić, N., Pelikan, Z. (2008.) Ekološka poljoprivreda i ekoturizam – koliko su ozbiljne namjere Hrvatske?, Agronomski glasnik, vol.70, br.2, Zagreb, str. 159-170.

Ekoturizam se zasniva na sljedeća četiri načela:¹⁹

1. Okruženje: Ekoturizam uključuje prirodna područja, zaštićena područja i/ili mjesta koja izazivaju zanimanje u biološkom, ekološkom ili kulturološkom smislu.

2. Koristi od očuvanja resursa: Ekoturizam mora donijeti koristi u očuvanju resursa. Turizam koji ne donosi neki oblik koristi u očuvanju resursa ne može se smatrati ekoturizmom. Ekoturizam ne smije izazivati negativne utjecaje, i s njime se morapravilno upravljati.

3. Koristi za lokalno pučanstvo: Ekoturizam mora donijeti gospodarske, kulturološke i društvene koristi lokalnom pučanstvu. One mogu poprimiti oblik povećanja zaposlenosti i poduzetničkih mogućnosti, ili mogu isto tako predstavljati način jačanja specifičnih kulturoloških osobina ili vrijednosti. Najmanje što se od ekoturizma očekuje, jest da mora donijeti koristi za društveni i gospodarski razvoj na lokalnoj razini.

4. Turistički doživljaj: Ekoturizam treba uključivati sastavnice obrazovanja i tumačenje prirodnih i kulturoloških aspekata pojedinog mjesta, turističkog odredišta. Posjetitelji trebaju naučiti ponešto o kulturnim dostignućima mjesta koje posjećuju, uvažavati tu kulturu, te razviti razumijevanje za prirodu i prirodne procese koji se odvijaju na toj lokaciji.

3.2. Upravljanje ekoturističkom destinacijom

Turistička destinacija jedan je od esencijalnih elemenata turističkog sustava i to onaj koji potiče djelovanje cjelokupnog sustava, privlačenjem turista i motiviranjem njihova dolaska, i povezujući sve njegove dijelove. Većina turističkih destinacija je spoj sljedećih komponenti (tzv. šest A).²⁰

1. Atrakcije (engl. Attractions) - podrazumijevaju prirodne i sociokulturne atraktivnosti, značajne za osiguravanje inicijalne motiviranosti turista za dolazak u destinaciju.

---

¹⁹Crnjar, M., Crnjar K. (2009.) Menadžment održivog razvoja, Rijeka. FMTU, str. 43.

²⁰Čavlek, N., Kesar, O., Bartoluci, M., Prebežac., D. (2011.) Turizam – Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Zagreb: Školska knjiga

2. Receptivni sadržaji (engl. Amenities) – obuhvaćaju smještajne i ugostiteljske objekte, trgovinu, zabavne sadržaje te ostale usluge i proizvode.

3. Pristup (engl. Accessibility) – odnosi se na razvoj i održavanje efikasnih prometnih veza s emitivnim tržištima poput međunarodnog prometnog terminale i lokalnog transporta.

4. Dostupni paket-aranžmani (engl. Available packages) – podrazumijevaju unaprijed osmišljene i pripremljene paket-aranžmane od strane posrednika u prodaji i njihovih zastupnika.

5. Aktivnosti (engl. Activities) – odnose se na sve dostupne dodatne aktivnosti u destinaciji i ono čime će se potrošač baviti tijekom boravka u destinaciji.

6. Pomoćne usluge (engl. Ancillary services) – uključuju marketinške, razvojne i koordinacijske aktivnosti koje provodi određena destinacijska organizacija za potrebe turista i same industrije.

Kombiniranjem komponenti turističke destinacije formira se jedan ili više određenih turističkih proizvoda. Za razvoj ekoturizma u destinaciji potrebna je određena razina obrazovanja kako bi se kvalitetno ekološki upravljalo turističkom destinacijom. Potrebno je dobro razumijevanje svih načela održivog turizma, što se tiče ekonomskih, socijokulturnih i ekoloških utjecaja na turizam. Kao što je istaknuto u prethodnom tekstu zaštićena područja su među najpopularnijima i važna se ekoturistička odredišta.

Voditelji zaštićenih područja moraju se nositi s dvostrukom misijom kod upravljanja ekološkom destinacijom - zaštita ključnih prirodnih i kulturnih dobara koji su doveli do posebnosti područja i pružanje usluga onima koji posjete destinaciju. Ekoturizam kao selektivni oblik turizma je od posebnog interesa za Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP) iz razloga što zdravi ekosustavi koji pružaju mogućnosti za rekreaciju na otvorenom i turizam utemeljen na prirodi sve su važniji ekonomski resursi²¹. U tablici br. 1 koja slijedi prikazani su obrazovni zahtjevi za upravljanje ekoturizmom.

---

²¹Smolcic Jurdana, D. (2009.) Specific knowledge for managing ecotourism destinations, Tourism and hospitality management, vol.15, br.2, Opatija, str. 274.

Tablica br. 1: Obrazovni zahtjevi za upravljanje ekoturizmom

ZNANJE	VJEŠTINE	STAVOVI
- suvremena filozofija i etika prema ekoturizmu - temeljna ekološka i geomorfološka načela - dinamika i međuodnos biljnog i životinjskog svijeta - ekološki utjecaji i menadžment koji se odnose na ekoturizam - ekološki održivi razvoj i načela upravljanja okolišem - kulturna baština i načela upravljanja kulturnom baštinom - teorija poslovnog menadžmenta - poslovna praksa ekoturizma - komunikacija i teorija interpretacije koje se odnose na prirodnu i kulturnu baštinu	- sposobnost filozofske i etičke prakse u upravljanju ekoturizmom - vještine u dinamici komunikacije, međusobnoj povezanosti i upravljanju prirodnom i kulturnom baštinom - vještine u poslovnom upravljanju i ekoturističkim poslovnim praksama - vještine u primjeni teorije vodstva - vještine u prepoznavanju, vrednovanju i rješavanju okolišnih, socijalnih i kulturnih utjecaja vezanih za turizam - sposobnost za provedbu načela ekološki održivog razvoja koji se odnose na ekoturizam	- uvažavanje načela ekološki održivog razvoja - uvažavanje etičke poslovne prakse - svijest o važnosti zaštite okoliša i baštine prilikom upravljanja ekoturističkom industrijom - uvažavanje etičkih ekoturističkih operacija - poticanje etičkog profila ekoturizma u javnosti kroz ekološki odgovorne ekoturističke operacije

Izvor: SmolcicJurdana, D. (2009.) Specific knowledge for managing ecotourism destinations, Tourism and hospitality management, vol.15, br.2, Opatija, str. 274.

Daleko od pružanja estetskog doživljaja, ekoturizam ima veliki potencijal i dokazani uspjeh u različitim dijelovima svijeta za ublažavanje siromaštva i poboljšanje ljudske dobrobiti. Među ključnim instrumentima za uspješno vođenje ekološke destinacije su razni pokazatelji.

Pokazatelji su empirijske kvantitativne mjere i kvalitativna izvješća koji služe kao menadžerski alati u procesu razvoja turizma. Razvoj djelotvornih pokazatelja, posebno za zaštićena područja je posebno izazovan. Većina zaštićenih područja već imaju mnoge specifične pokazatelje koji se odnose na zdravlje posebnih sredstava, ekosustav i vrste koje su razlog zbog kojih su osnovana. Kao najčešći popis pokazatelja mogu se istaknuti:²²

- a) Broj posjetitelja
- b) Integritet ključnih zaštićene sustave
- c) Šteta nastala aktivnošću posjetitelja
- d) Razina kontrole posjetitelja i praćenje
- e) Marketing
- f) Menadžment

Turizam ne treba samo ekonomske pokazatelje, ali i pokazatelje zaštite okoliša i društvene promjene. Pokazatelji služe za mjerenje trenutnih uvjeta, ali i za "rano upozoravanje" menadžerima na neposredne probleme u ekološkoj destinaciji.

3.3. Ekoturizam u poljoprivredi

Iskustva zemalja u kojima ekoturizam zauzima značajno mjesto na tržištu pokazuju kako većina ekoturista radije borave ondje gdje je, pored očuvane prirode, prisutna i poljoprivredna djelatnost te seoska sredina sa svojim prepoznatljivim kulturnim i tradicijskim naseljem. Slijedom toga FAO (Food and Agriculture Organization) uvodi pojam ekoagroturizma kao kombinaciju ekoturizma koji se temelji na aktivnostima poljoprivrednih gospodarstava kroz kombiniranje prirodnih i kultiviranih ekosistema uklopljenih u prepoznatljivi turistički proizvod. Takav oblik turizma ima idealne predispozicije za razvoj na području Istre.²³

---

²²WTO (2004) Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: A Guidebook, Madrid: WTO

²³Curic, K. (2010.) Promišljanje razvoja ekoturizma i ekološke poljoprivrede, Prakticni menadžment, vol.1, br.1, Virovitica, str. 163.

Već prije utvrđeno promatrajući situaciju u Hrvatskoj može se utvrditi da Istra ima izuzetno povoljne uvjete za razvoj ekološke proizvodnje, a samim time i ekoturizma, odnosno ekoagroturizma tj. ekoturizma u poljoprivredi. Kao ograničavajući čimbenik razvoja ovih oblika turizma može se istaknuti nedostatak ekološke osvježenosti, sveobuhvatne strategije kojom bi se stimulirao i potaknuo razvoj mnogih potencijalnih turističkih destinacija koje još nisu valorizirane kao potencijal za razvoj ekoturizma, zatim nedostatak adekvatnog znanja i iskustva iz područja ekološke proizvodnje, ali i nedostatak jasnih profitabilnih proizvodnih programa i državnih poticaja.

S obzirom na rastući trend proizvodnje ekoloških prehrambenih proizvoda u svijetu, prirodni geografski uvjeti predstavljaju veliki proizvodni potencijal. Uzimajući u obzir porast broja ekoloških proizvođača nameće se zaključak da su poljoprivredna gospodarstva prepoznala potencijal ekološke proizvodnje. Ekološku proizvodnju povezuje se sa ruralnim turizmom odnosno agroturizmom. Poljoprivredna gospodarstva mogu, uz proizvodnju i plasman ekoloških proizvoda, pružati i dodatne turističke usluge prilagođene željama turista.

Ekološka poljoprivreda na poljoprivrednim gospodarstvima pozitivno utječe na turizam i gospodarstvo u cjelini, te otvara nove proizvodne mogućnosti i radna mjesta. Cilj prakticiranja ekoturizma na poljoprivredna gospodarstva je smanjenje negativnih utjecaja na prirodu i kulturu mjesta koje turisti posjećuju, pridoniošenje održivom razvoju cijelog područja, utjecaj na svijest turista i lokalnog stanovništva o očuvanju okoliša te poboljšati ekonomsku uspješnost gospodarstva. Originalni izgled sela (imanja), ljepota okoliša te atraktivni sadržaji i gastronomska ponuda ekološki proizvedenih autohtonih jela preduvjeti su ka uspješnom razvoju ekoturizma na poljoprivrednim gospodarstvima. Nadalje, svako poljoprivredno gospodarstvo koje želi uvesti ekoturizam kao dodatnu djelatnost mora postaviti sociokulturne i prirodne granice prihvatljivih promjena uz minimalnu upotrebu zaštitnih sredstva koja negativno utječu na prirodu, biljni i životinjski svijet. Jedan od bitnih preduvjeta razvoja ekoagroturizma je dobro osmišljen marketing. To podrazumijeva važnost poznavanja profila ekoturista.

Ekoturisti kao osobe osjetljive po pitanju zaštite okoliša, većinom su visoko obrazovane, a najveću motivaciju za novim putovanjima im predstavlja uživanje i boravak u prirodi i upoznavanje novih destinacija uz mogućnost boravka u tradicionalnom smještaju. Ekoturist ili odgovorni turist je relativno novi tip putnika koji želi doživjeti nova iskustva aktivnim sudjelovanjem u načinu života mjesta koji posjećuje. Da bi ekološka poljoprivredna gospodarstva odnosno poljoprivredna gospodarstva koja se bave djelatnošću ekoturizma bila konkurentna na tržištu, potrebno je zadovoljiti posebne uvjete. Zato je važno uvesti standard ekoturizma koji sadrži elemente certifikata i ekološku oznaku. Jedan od načina nagrađivanja gospodarstava i poslovanja je upravo dodjeljivanje kredibilnog priznanja. Priznanje se može dodijeliti u obliku certifikata ili ekološke oznake.²⁴

Društveno socijalni uvjeti podrazumijevaju prihvaćenost djelovanja poslovnog subjekta od strane lokalnog stanovništva, pozitivan utjecaj i odnos poslovnog subjekta prema ljudima uključujući zaštitu zdravlja i sigurnosti za lokalno stanovništvo te davanje prednosti lokalnom stanovništvu pri zapošljavanju. Da bi se zadovoljili gospodarski uvjeti poslovni subjekt treba poštovati zakonom propisane odredbe o pravima zaposlenika i poslovati prema etičkom kodeksu. Proizvodnja treba zadovoljiti i neke od ekoloških uvjeta pa tako ne smije narušavati bioraznolikost niti ekosustave, kao ni izgled krajolika destinacije. Da bi se udovoljilo ekološkim uvjetima treba poticati revitalizaciju očuvanja autohtonih vrsta biljaka, upravljati otpadom, vodom, tlom i energijom u skladu s ekološkim standardima te ne zagađivati zrak.²⁵

Razvojem ekološke poljoprivrede i njenog uključivanja u turizam mogu se ostvariti brojni ekonomsko – financijski, sociološki, sociokulturni i drugi učinci. Ekoturističke destinacije pridonose očuvanju i unapređenju prirodnih područja i održivom razvoju te stvaraju pozitivan imidž aktivno promovirajući odgovornost prema okolišu i pozitivno utječe na njega. Potencijali za razvoj ekoturizma su veliki, ali nažalost vrlo slabo iskorišteni. Nužno je provođenje oštrijih mjera zaštite okoliša, uvođenje konkretnih mjera poticanja razvoja takvog oblika turizma te različitih kontrola kvalitete turističke ponude.

---

²⁴Ibidem, str. 99.

²⁵Ibidem, str. 99.

4. VODNJAN – PRIMJER DOBRE PRAKSE RAZVOJA EKOTURIZMA

Vodnjan je mjesto na jugozapadu Istre, područje starih tradicija nastalo na tragovima prehistorijskih gradina u obliku koncentričnih krugova ili eliptičkih oblika u tehnici suhozida koje su na širokom području postojale od najdavnijih vremena. Vodnjan je nastao i dugo opstao sa svojim posebnim karakteristikama srednjovjekovnog urbano-ruralnog mjesta, da bi u današnje vrijeme postao destinacija vrijedna posjeta. Njegovo široko područje s bezbrojnim autohtonim istarskim kašunima, izgrađenim u tehnici suhozidina, koji su označavali vlasništvo, svjedok je milenija u kojem su se stanovnici bavili poljoprivredom, posebice maslinarstvom i vinogradarstvom kao osnovom vlastitog materijalnog blagostanja.²⁶

4.1. Turizam i poljoprivreda kao temelj razvoja Vodnjana

Strategija razvoja Grada Vodnjana za razdoblje od 2015. do 2020. godine je temeljni strateški dokument jedinice lokalne samouprave. Strategija definira smjernice budućeg razvoja te način na koji se trebaju koristiti određeni resursi. Prema analizi postojećeg stanja, kao glavne značajke Vodnjana, definirano je nedovoljno valorizirana kulturna i prirodna baština, zatim turizam izrazito sezonskog karaktera, nedovoljni smještajni kapaciteti te nedovoljno razvijena poslovna i opća infrastruktura. No Vodnjan planira svoj razvoj temeljiti na održivoj poljoprivredi, turizmu, bogatoj kulturnoj i prirodnoj baštini, tradiciji i razvijenoj poslovnoj infrastrukturi po načelima održivog razvoja što bi moglo uvesti pozitivne promjene Vodnjanu kao turističkoj destinaciji.

Među općim ciljevima izdvojenima u Strategiji su gospodarski razvoj koji se temelji na povećanju konkurentnosti turizma, poljoprivrede te malog i srednjeg poduzetništva, kao i povećanje prepoznatljivosti Vodnjana kao turističke destinacije kroz efikasnije korištenje kulturne i prirodne baštine, u što je uključena, primjerice, spomenička i arheološka baština, sakralna baština, tradicija, običaji, jezik i prirodne ljepote.

---

²⁶<http://www.lag-juznaistra.hr/vodnjan>, 10.9.2016.

Među prioritetima se ističu poticanje razvoja ključnih gospodarskih grana, održive poljoprivrede i održivog turizma, razvoj konkurentnog poduzetničkog okruženja, rast investicija, poticanje razvoja malih i srednjih poduzeća temeljenih na novim tehnologijama, inovaciji i tradiciji te sudjelovanje grada Vodnjana u jačanju kvalitete života i tržišta ljudskih resursa. Među strateškim ciljevima je također i stvaranje uvjeta za sudjelovanje u razvoju lokalnog tržišta rada, unaprjeđenje odgoja i obrazovanja, poboljšanje primarne zdravstvene i socijalne zaštite, ali i povećanje ponude društvenih sadržaja za mlade, sportsko-rekreacijskih sadržaja te poticanje humanitarnog i volonterskog djelovanja. Jedan od prioriteta je zaštita prirodnih resursa te održivo upravljanje prostorom uz zaštitu i valorizaciju prirodne, kulturne i sakralne baštine te povećanje energetske učinkovitosti i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije što bi pomoglo Vodnjanu u stvaranju imidža kao ekološki osvještene destinacije.

Na području Vodnjana djeluju različite udruge, zadruge i skupštine koje potiču razvoj grada kroz unapređivanje poljoprivredne proizvodnje, stočarstva, ekologije i agroturizma poput Agroturista i zadruge "Vodnjan-Dignano". Maslinovo ulje i vino kao najznačajniji proizvodi Vodnjanske poljoprivredne djelatnosti zajedno s ostalim lokalnim proizvodima najbolje se promoviraju na „Danima mladog maslinovog ulja“ - enološko gastronomske manifestacije sa tradicijom održavanja od 2004. godine. Manifestacija postaje iz godine u godinu sve bogatija sadržajima, brojem izlagača i posjetiteljima kao i popratnim događanjima za vrijeme njenog trajanja. Prepoznajući vrijednosti i važnost očuvanja autohtonog brenda, Grad Vodnjan-Dignano svake godine postiže odlične rezultate u posjećenosti manifestacije te svi poslovni partneri nalaze interes da svake godine budu ponovno dio projekta.²⁷

Pozitivnom imidžu Vodnjana uvelike pomaže udruga "Istarsko - Ekomuzej iz Vodnjana / ISTRIANO –Ecomuseo di Dignano" sa mnogobrojnim aktivnostima edukacijske prirode u sklopu ekomuzeja.

---

²⁷Strategija razvoja Grada Vodnjana-Dignano 2015.-2020.

4.2. Istarsko – Ekomuzej iz Vodnjana

Sa željom za valorizacijom neiskorištenog potencijala Grada, osnovana je neprofitna udruga pod nazivom "Istarsko - Ekomuzej iz Vodnjana / ISTRIANO – Ecomuseo di Dignano". Ekomuzej svoju misiju vidi buđenje svijesti o vrijednosti identiteta lokalne zajednice putem edukacije te konzervacije i interpretacije lokalnih prirodnih i kulturnih znamenitosti. Time Ekomuzej stoji kao dobar primjer prakse razvoja ekoturizma, posebice na istarskom području. Sav materijal korišten u obrađivanju ovog poglavlja je iz sekundarnih izvora dobiven direktno kontaktiranjem Ekomuzeja.

4.2.1. Ciljevi udruge

Za poboljšanje kvalitete života kroz vrjednovanje vlastitih resursa, suradnju, rad i solidarnost svojih članova i lokalne zajednice, posebice autohtonom stanovništvu i ugroženim skupinama Udruga potiče istraživanje, njegovanje, očuvanje i promicanje povijesne ruralne kulturne baštine, posebice one poljoprivredne, kroz valorizaciju proizvoda ljudskog rada te kreiranja prepoznatljivog kulturnog i turističkog identiteta Vodnjana kao destinacije bogate autohtonim i prirodnim proizvodima.

Vodnjan se nastoji što bolje umrežiti s europskim i svjetskim gradovima i ruralnim sredinama identitetom koji je povezan s lokalnim poljoprivrednim proizvodima i lokalnom ruralnom baštinom te poticati međuregionalne i europske kulturne i svekolike suradnje. Da bi ostvarila zacrtane ciljeve Udruga mora obavljati više povezanih djelatnosti:

- planiranje i realiziranje suradnje s gospodarskim subjektima, civilnim društvom, javnim sektorom, odgojno-obrazovnim i istraživačkim ustanovama te s poljoprivrednim i turističko-ugostiteljskim sektorom;
- promicanje interkulturalnog dijaloga, interakciju i suradnju kroz revitalizaciju tradicionalnih običaja i zanata;
- povezivanje ponude i potražnje lokalnih proizvoda i usluga;

- organiziranje rada lokalne zajednice pri održavanju i kultiviranju zemljišta, vraćanju u upotrebu zapuštenih objekata i poljoprivrednih površina te očuvanju izvornih sorti i biološke raznolikosti;
- organiziranje i vođenje volonterskih i radnih akcija, praktičnih prikaza, radionica, edukacija, degustacija, kulturnih manifestacija, izložbi i sličnog;
- poticanje samozapošljavanja u poljoprivredi i gospodarstvu, poglavito mladih ljudi te razmjenu iskustava sa starosjediocima treće dobi;
- poticanje suradnje i razmjene iskustava s regionalnim, nacionalnim i međunarodnim stručnjacima i organizacijama koje djeluju u cilju održivog razvoja zajednice;
- razmjenjivanje programa i suradnje sa sličnim organizacijama i udrugama u Hrvatskoj, Europi i svijetu;
- organizacija susreta stručnjaka i umjetnika te kreativnih i edukativnih radionica kao i promoviranje autohtonog stvaralaštva i kulture;
- promicanje izrade namjenskih kulturnih proizvoda osmišljenih za lokalno stanovništvo i turiste.

Cilj je također zaštita i revitalizacija materijalne i nematerijalne ruralne baštine, uključujući tradicionalne alate, zanate i umijeća te povijesna drvena kola i domaće životinje. Održavanje i kultiviranje zemljišta, vraćanje u uporabu zapuštenih ili napuštenih objekata i poljoprivrednih površina te očuvanje izvornih sorti i biološke raznolikosti je cilj svih članova ove neprofitne vodnjanske udruge. Njeni članovi rade na organiziranju i vođenju i volonterskih i radnih akcija, praktičnih prikaza, radionica, edukacija, degustacija, kulturnih manifestacija, izložbi i slično.

4.2.2. Plan rada i program za 2016. godinu

Zahvaljujući podršci Grada Vodnjana, Udruga je započela s provođenjem plana rada usvojenog na sjednici Skupštine udruge održanoj u Vodnjanu, 28.12.2015. godine gdje su specificirani ciljevi koje udruga planira za 2016. godinu. Udruga planira organizacijsko jačanje udruge, provedbom druge godinemanifestacije „Vrjednovanja vodnjanskih tradicija“ te je pretvoriti u cjelogodišnju manifestaciju koja će raditi na vrednovanju materijalne i nematerijalne kulturnebaštine kao i turističkoj

promociji Vodnjana. Nadalje u planu je i realizacija drugih planiranih projekata poput Didaktičke farma „Od sjemena do tanjura“.

Projekt „Didaktička farma - Vrijednost dobre hrane, od sjemena do tanjura“ osmišljen je s ciljem podizanja svijesti prvenstveno među djecom i mladima, ali i lokalnom zajednicom općenito, o vrijednostima i trudu uložnim u proizvodnju prirodnog prehrambenog proizvoda istovremeno poštujući tradicijske vrijednosti pomoću metoda učenja kroz rad. Prijenosom znanja između svih ciljanih skupina projekta, udruga, mladih i lokalnih proizvođača stvaraju se osnovni preduvjeti za ekoturizam, očuvanje tradicionalnih vrijednosti, razvoj prirodnih resursa, kao i zadržavanja ljudi u lokalnom ruralnom prostoru.

Projekt razvoja Ekomuzeja tradicionalnih istarskih proizvoda i zanata cilja oživljavanju izvornog duha Grada Vodnjana kroz vrednovanje već postojećih lokalnih resursa realizacijom kroz kulturu, poljoprivredu i turizam. Ekomuzej tradicionalnih proizvoda i zanata zamišljeno je kao mjesto gdje bi se predstavili svi proizvodi lokalnih i okolnih proizvođača i prikaz starih zanata stvarajući tako inovativan turistički proizvod te novi kanal promocije za cijelu lokalnu zajednicu i regiju.

Udruga Informo nositelj je projekta DINAMIC EVS (Developing Innovative Network of Associations to Motivate Initiatives and Cooperation) kojemu je jedan od partnera Ekomuzej provodi aktivnosti koncipirane s namjerom da volonteri aktivno sudjeluju u životu lokalne zajednice istovremeno radeći na programima udruga Informo i Ekomuzej, te POU-UPA Vodnjan-Dignano. Na taj način, volonteri dobivaju iskustvo u organizaciji raznih kulturnih događanja, izložbi, prezentacija i radionica, kao i naučiti osnove menadžmenta EU projekata. Budući će projekt završiti koncem godine, cilj je da udruga bude partner i u još jednom takvom sličnom projektu.

Planira se i digitalizacije Ekomuzeja te kroz 2016. godinu Udruga želi pokrenuti projekt edukacije u području turizma, poljoprivrede i kulture kako bi se ojačali kadrovi u navedenim područjima te radilo na podizanju kvalitete života u lokalnoj zajednici.

Kroz cijelogodišnji program Udruga vodi iznimnu brigu o lokalnom stanovništvu i prostoru. Ekološki osvješčuju lokalno stanovništvo i upoznaju s važnošću očuvanja autohtonih običaja, zanata i recepata. Nadalje, educira buduće

generacije o prednostima prirodnih i zdravih proizvoda putem radionica o prirodnoj zaštiti i gnojidbi maslina i vinove loze, koristima biljaka i kukaca u masliniku, izradi prirodnih Božićnih ukrasa, recikliranju i slično. Posebnu pažnju posvećuje očuvanju Vodnjanskih tovara s ciljem revitalizacije uzgoja tovara i povećanja plodnosti magarica.

4.2.3. Turistička ponuda ekomuzeja

Ekomuzej, kako bi unaprijedio kvalitetu života lokalnog stanovništva i ugroženih skupina uz pomoć podizanja vrijednosti osobnih sredstava, suradnje, rada i jedinstva članova udruge i lokalne zajednice, gaji istraživanje, skrb, očuvanje i unaprijeđenje povijesne seoske kulturne baštine, pogotovo poljoprivredne, putem valorizacije proizvoda ljudskog rada i stvaranja prepoznatljivog kulturnog i turističkog identiteta Vodnjana kao destinaciju sa bogatim lokalnim prirodnim proizvodima. Članovi Udruge organiziraju, vode i volontiraju u različitim radnim aktivnostima, praktičnim prezentacijama, radionicama, predavanjima, degustacijama, izložbama itd. Udruga pruža smještaj u tradicionalnim kućama za goste gdje se poslužuje svježe ubrano prirodno voće i povrće pripremljeno je i posluženo sa strane članova.

- Paket-aranžmani

Ekomuzej nudi različite paket-aranžmane u trajanju po nekoliko dana koji ne uključuju cijenu smještaja.

Paket "Staze zdravlja" je inicijativa koja ima za cilj ponuditi posjetiteljima jedinstven i inovativan oblik turizma, aktivan, ruralni i održivi, te otkriti istarsku kulturu u cjelini, a sve iz malog povijesnog grada Vodnjana. Ponuda je provesti vikend smješteni u privatnim kućama i apartmanima s prilikom uživanja u najboljoj tradicionalnoj domaćoj kuhinji i provesti dane u prirodi sljedeći dvije staze koje završavaju na obali mora, u pratnji lokalnog vodiča i dva magarca. Ovaj paket traje četiri dana uz nadoplatu 290€ po osobi.

Paket "Ljeto u tradiciji" naglašava izvrsnu lokaciju Vodnjana u seoskom okruženju koje se nalazi samo šest km od mora. Kao jedinstveno područje u Istri koje još nije apsorbirano od strane masovnog turizma omogućuje opušteni ritam života i

održavanje duboko ukorijenjene tradicije i običaja posebice vezanih uz poljoprivredne aktivnosti. Nudi se prilika da se uživa u seoskom turizmu koji naglašava važnost originalnosti uz mogućnost učenja i doživljavanja sporog i opuštenog ritma mediteranskog života u trajanju od 8 dana uz nadoplatu 450€ po osobi.

Paket "Berba vinove loze" edukativan je način za upoznati goste s kompletnim procesom vinove loze, od vinograda do stola. Dopušta gostima da sve korake ožive i to učine sami. Nudi se i jedinstven doživljaj u svijetu vinske kulture. Drugačiji način za provesti odmor u ruralnim sredinama, integracija s lokalnim stanovništvom i dijeljenje njihovog način života u trajanju od četiri dana uz nadoplatu 290€ po osobi.

Paket "Berba maslina" također je edukativnog karaktera. Istra je dom mediteranske kuhinja i sadrži maslinovo ulje kao jedan od svojih glavnih sastojaka, a prepoznatljiva u cijelom svijetu po svojoj zdravoj prirodi. Gosti se pozivaju provesti nekoliko dana s u rustikalnim apartmanima i privatnim kućama te naučiti sve o jednoj od najboljih proizvoda u svijetu, izrađene na tradicionalan način. U Vodnjanu, ima oko pola milijuna stabala maslina; a jedinstvenost položaja, kao i posebna tradicionalna proizvodnja te naporan rad daje jedno od najboljeg ekstra djevičansko maslinovog ulja u svijetu. Ovaj duh Istre se može doživjeti u četiri dana uz nadoplatu od 290€ po osobi.

- Eko tradicionalna tura

Ekomuzej vraća goste u prošlost i upoznaje ih s tradicijom i običajima 19. i 20. stoljeća. Kustos muzeja vodi goste kroz interaktivno razgledavanje Ekomuzeja gdje će ih upoznati s vodnjanskim tradicijama i običajima, pružajući im priliku da i sami postanu dio priče. Uz razgledavanje, gosti imaju priliku probati kruh pripremljen u staroj krušnoj peći te degustirati tradicionalne lokalne proizvode kako bi osjetili jednostavnost nekadašnjeg života, toplinu i povezanost.

U sklopu Ekomuzeja, gosti ima ju i priliku posjetiti izložbu "500 koraka Trgovačkom ulicom: Erminio Vojvoda" kao i sam atelje dizajnera obuće te izložbu "Stare razglednice Vodnjana – nekad i danas".

Cijena vođenog interaktivnog razgledavanja Ekomuzeja u trajanju od 20 minuta iznosi 15kn po osobi. Ukoliko se u paket želi uključiti i degustacija, cijena se nadograđuje ovisno o paketu degustacija koji grupa odabere, a paketi su:

- Tradicionalne tajne: degustacija aromatiziranih rakija , vina i izvornog desertnog vina "Vin de rosa" uz nadoplatu od 35kn/osoba
- Najbolje od prirode: degustacija vina, aromatiziranih rakija , izvornog desertnog vina "Vin de rosa" uz domaći kruh i suho voće uz nadoplatu od 50kn/osoba.
- Okusi i arome života: degustacija vina, aromatiziranih rakija izvornog desertnog "Vin de rosa" , pršuta i sira uz domaći kruh i maslinovo ulje uz nadoplatu od 100 kn/osoba.

Dodatno u ponudi se nudi vožnja na kolima s magarcima uz nadoplatu od 350kn do 7 osoba.

Slika 1: Logo Ekomuzeja Istarsko
Izvor: <http://www.istrian.org/hr/> 10.9.2016.

4.3. Utjecaj ekoturizma na razvoj turističke ponude Vodnjana

Prema Izvješću o radu i financijskom poslovanju TZ Grada Vodnjana za 2014. godinu, u 2014. godini ostvareno je 32.766 dolazaka i 506.652 noćenja. Uspoređujući s 2013. godinom ostvareno je 9% više dolazaka i 10% više noćenja što je rezultat promocije na svim razinama, ali i povećanja broja smještajnih kapaciteta u kategoriji privatnog smještaja. Kretanje broja turističkih dolazaka i broja noćenja u prethodne četiri godine prikazano je u tablici br. 2.

Tablica br. 2: Kretanje broja turističkih dolazaka i noćenja od 2011. do 2014. godine u gradu Vodnjanu

Godina / Kategorija	Dolasci	Noćenja
2011.	26.305	355.563
2012.	29.320	411.245
2013.	30.163	457.684
2014.	32.766	506.652

Izvor: Strategija razvoja Grada Vodnjana-Dignano 2015.-2020.

Najveći smještajni kapacitet čine sobe i apartmani u privatnom vlasništvu, njih 326, a ukupnog kapaciteta 1.475 ležajeva. Na području grada je i 107 kuća za odmor, ukupnog kapaciteta 480 ležajeva. U tablici br. 3 prikazani su svi smještajni kapaciteti grada Vodnjana. Iz tablice je vidljivo da na području grada postoji samo jedan hotel kapaciteta 120 ležajeva što daje prostora novoj investiciji, moguće ekološko orijentiranom hotelu.

Tablica br. 3: Smještajni kapaciteti grada Vodnjana

TIP SMJEŠTAJNOG OBJEKTA	BROJ SMJEŠTAJNIH OBJEKATA	KAPACITET (Ležajeva)
Hotel	1	120
Sobe i apartmani	326	1.475
Kuće za odmor	107	480
UKUPNO	434	2.075

Izvor: Strategija razvoja Grada Vodnjana-Dignano 2015.-2020.

Turistička ponuda Vodnjana bi daljnjim razvojem ekoturizma pridonijela imidžu kao *Eco-friendly* destinacije. Takvom imidžu doprinosi i činjenica da je Vodnjan 2014. godine proglašen sjedištem istarskih eko-proizvođača te je 2015. godine prvi puta održana manifestacija "Eco Day" u organizaciji Turističke zajednice. Cilj manifestacije je edukacija i poticanje posjetitelja na važnost o očuvanju planeta, očuvanju okoliša, ali i vođenje zdravog načina življenja, kroz hranu i važnost i dobrobiti koje pruža boravak u prirodi i kretanje. Daljnji ekorazvoj Vodnjana ovisi o njegovim snagama, slabostima, prilikama i prijetnjama; stoga slijedi SWOT analiza u tablici br. 4.

Tablica br. 4: SWOT analiza eko-razvoja grada Vodnjana

<i>Strengths</i> (SNAGE)	<i>Weaknesses</i> (SLABOSTI)
-prostorna i biološka raznolikost - povoljan geoprometni položaj - povoljni klimatski uvjeti za razvoj održive poljoprivrede (maslinarstvo, vinogradarstvo, stočarstvo, pčelarstvo, ljekovito i samoniklo bilje) - bogata i kulturno povijesna materijalna i nematerijalna baština -sve bogatija turistička ponuda - rastuća specijalizacija u poljoprivrednim djelatnostima - postojanje triju Poslovnih zona - politička vlast aktivno sudjeluje u poticanju razvoja ključnih gospodarskih sektora - izražena multikulturalnost kroz poštivanje prava brojnih nacionalnih manjina - izražena multikonfesionalnost	- odljev mladog obrazovanog stanovništva - nedovoljna zaštita okoliša - nedostatna sredstva za obnovu i održavanje brojnih kulturnih i prirodnih znamenitosti - neusklađenost postojećih programa očuvanja kulturne (i prirodne) baštine sa sve većim potrebama zaštite i revitalizacije - energetska neučinkovita javna rasvjeta - nepostojanje sustava navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta - turizam je izrazito senzualnog karaktera - usitnjeni poljoprivredni posjedi - nedostatni smještajni kapaciteti - nedovoljna iskorištenost svih razvojnih potencijala lokalnog gospodarstva - slaba umreženost poljoprivrednih proizvođača što otežava pristup tržištu - niska razina društvene odgovornosti

<i>Opportunities (PRILIKE)</i>	<i>Threats (PRIJETNJE)</i>
- nacionalne strategije i akcijski planovi očuvanja i korištenja prirodne i kulturne baštine - korištenje nepovratnih sredstava EU fondova - mogućnost korištenja sunca, vjetra, vode, mora i biomase za proizvodnju energije - stalni rast potražnje na turističkom tržištu - povećanje raspoloživog dohotka na emitivnim tržištima - poticanje cjeloživotnog učenja - europski i nacionalni programi poticanja aktivnog i zdravog načina života - izgradnja ekohotela	- visoki javni dug i rastući proračunski deficit RH - Administrativne i birokratske prepreke na državnoj i županijskoj razini - učestale promjene nacionalnih zakona i propisa - rastući pritisci na okoliš - spora prilagodba europskim smjernicama zaštite okoliša - sve veći odljev kvalitetnih ljudskih resursa - sve jača konkurencija na tržištu EU

Izvor: Autorska izrada uz pomoć Strategije razvoja Grada Vodnjana-Dignano 2015.-2020.

Da bi Vodnjan nastavio razvoj ekoturizma potrebna su sustavna ulaganja, ali i aktivno sudjelovanje, prvenstveno lokalnih stanovnika, u upravljanju njihovim razvojem na temelju prirodnih pogodnosti postizanje viših standarda i kvalitete življenja, uz istodobno sprječavanje negativnih utjecaja turističkih aktivnosti na okoliš. Razvoj cjelokupnog koncepta za razvoj ekoturizma značajan je korak naprijed prema očuvanju prirodnih resursa, ali i profitu u dugoročnom poslovanju, primjenom kvalitetnih usluga i priznavanju ove vrste turističkog proizvoda na domaćem i međunarodnom tržištu. Takvom razvojnom smjeru uvelike doprinosi bogata kulturno povijesna baština s naglaskom na multikulturalnost i multikonfesionalnost lokalnog stanovništva. Sam poljoprivredni napredak daje čvrsti temelj napretku ekoturizma u poljoprivredi, no javlja se nesigurnosti očuvanja navedenih resursa kroz nedovoljnu zaštitu istih. Ipak, uz mnoge nedostatke koji koče razvoj Vodnjana u smjeru ekoturističke destinacije, ponajviše se izdvaja nedovoljna ponuda turističkih smještajnih jedinca te niska razina društvenog povjerenja i društvene dogovornosti. Mogućnosti ka rješavanju tih problema su različite, ali ne treba se oslanjati na promjenjivo turističko tržište već na korištenje nepovratnih sredstava EU fondova i mogućnost korištenja obnovljivih izvora za proizvodnju energije.

Najveći pomak bi bila izgradnja ekohotela koja bi riješila problem nedostatnog turističkog smještaja, ali bi i pridonijela ciljanom imidžugrada. Ekohotel posluje po konceptu održivog razvoja optimalno koristeći se svim predanostima destinacije. Najveće prijetnje ekoturističkom razvoju predstavljaju rastući pritisci na okoliš i konkurentnost europskih zemalja koje imaju manje prepreka za uspjeha na tržištu, ali samo kvalitetnim i odgovornim poslovanjem dobrobit se nadzire u dugoročnom planu očuvanjem resursa i za buduće generacije.

ZAKLJUČAK

Za razvoj ekoturizma potrebno je dobro razumijevanje svih načela održivog turizma, što se tiče ekonomskih, socijokulturnih i ekoloških utjecaja na turizam. Menadžerise moraju nositi s dvostrukom misijom kod upravljanja ekološkom destinacijom - zaštita ključnih prirodnih i kulturnih dobara koji su doveli do posebnosti područja i pružanje usluga onima koji posjete destinaciju. Ekoturističke destinacije pridonose očuvanju i unapređenju prirodnih područja i održivom razvoju te stvaraju pozitivan imidž aktivno promovirajući odgovornost prema okolišu i pozitivno utječe na njega.

Pravilno pozicioniranje na dinamičnom i konkurentnom turističkom tržištu uvjetovano je praćenjem suvremenih trendova kroz koje se identificiraju kretanja potražnje, nove tržišne prilike, područja mogućih ulaganja i infrastrukturne potrebe. Posljednjih godina na tržištu potražnje raste preferencija turista za selektivnima oblicima turizma. Jedna od mogućnosti obogaćivanja ponude jest i razvoj ekoturizma. Sastavni dio ekoturizma je ekološka poljoprivreda kao najprikladniji smjer razvoja Istre. Turistička ponuda Vodnjana bi daljnjim razvojem ekoturizma pridonijela imidžu kao *Eco-friendly* destinacije. Povijesna baština, očuvana priroda i ugodna klima okvir su koji će, uz razvoj visokokvalitetnog smještaja, bogate ponude sadržaja i zabave te vrhunske usluge, omogućiti Vodnjanu da bude privlačna destinacija za suvremene turiste. Budući da Vodnjan posjeduje velike potencijale i ima preduvjete da postane ekoturistička destinacija, nedostaje ozbiljna strategija na nacionalnoj i regionalnoj razini koja bi pridonijela zaštiti područja i uključivanju potencijalnih dionika na održivo poslovanje.

LITERATURA I IZVORI

Bartoluci, M. (2013.) *Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva*, Zagreb: Školska knjiga

Crnjar, M., Crnjar K. (2009.) *Menadžment održivog razvoja*, Rijeka. FMTU.

Curic, K. (2010.) Promišljanje razvoja ekoturizma i ekološke poljoprivrede, *Prakticni menadžment*, vol.1, br.1, Virovitica, str. 163.

Čavlek, N., Kesar, O., Bartoluci, M., Prebežac., D. (2011.) *Turizam – Ekonomske osnove i organizacijski sustav*, Zagreb: Školska knjiga

Geić, S. (2010.) *Menadžment selektivnog turizma*, Split. Sveučilište u Splitu.

Klarić, Z., Gatti, P.(2006.)*Ekoturizam, u: Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno* (ur. Čorak, S., Mikačić, V.), Institut za turizam

Lukovic, T., (2008.) *Selektivni turizam, hir, ili znanstveno istraživačka potreba*, Zagreb. Sveučilište u Dubrovniku.

Marečić, P. (2015.) *Razvoj i perspektive ekoturizma u Republici Hrvatskoj*, Opatija. Sveučilište u Rijeci.

Pelikan – Matetić, N., Pelikan, Z. (2008.)Ekološka poljoprivreda i ekoturizam – koliko su ozbiljne namjere Hrvatske?, *Agronomski glasnik*, vol.70, br.2, Zagreb, str. 159-170.

Smolcic Jurdana, D. (2009.) Specific knowledge for managing ecotourism destinations, *Tourism and hospitality management*, vol.15, br.2, Opatija, str. 274.

Strategija razvoja Grada Vodnjana-Dignano 2015.-2020.

Vlahović, S. (2006.) New trends in tourist destination management, *18th Biennial International Congress Tourism & Hospitality Industry*, Opatija, str. 413.

WTO (2004.) *Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: A Guidebook*, Madrid: WTO

<http://blog.dnevnik.hr/hrvatskiturizam/2009/10/1626798055/selektivnost-nasuprot-masovnosti.html>, 10.9.2016.

<http://blog.dnevnik.hr/hrvatskiturizam/2009/10/1626798055/selektivnost-nasuprot-masovnosti.html>, 10.9.2016.

https://prezi.com/ku8u1n-hrd_p/specificni-oblici-turizma/, 10.9.2016.

<http://www.lag-juznaistra.hr/vodnjan>, 10.9.2016.

POPIS TABLICA I SLIKA

Tablica br. 1: Obrazovni zahtjevi za upravljanje ekoturizmom.....str. 14

Tablica br. 2: Kretanje broja turističkih dolazaka i noćenja od 2011. do 2014. godine u gradu Vodnjanu.....str. 26

Tablica br. 3: Smještajni kapaciteti grada Vodnjana.....str. 26

Tablica br. 4: SWOT analiza eko-razvoja grada Vodnjana.....str. 27

Slika 1: Logo Ekomuzeja Istarsko.....str. 25

SAŽETAK

Rad istražuje pojavu selektivnih oblika turizma nasuprot dominaciji masovnog turizma. Razlozi potrebe razvoja novog oblika turizma nalaze se u prevenciji ekonomskih, sociokulturnih i ekoloških dugoročnih posljedica na destinaciju, tj. turizam se okreće poslovanju po konceptu održivog razvoja. Kod ekoturizma, prirodni i kulturni resursi imaju ključnu ulogu u valorizaciji turističke destinacije i to čine naoptimalnoj razini za dobrobit turističke resursne osnove pritom njegujući tradiciju i običaje te samu egzistenciju lokalnog stanovništva. Ekoturizam kao vrstu selektivnog i održivog turističkog razvoja privlači turiste koji su zainteresirani za upoznavanje prirodne i kulturne baštine, za specifična i izvorna prirodna područja. Istra bi ekološkim turizmom iskoristila dio nedovoljno valoriziranog potencijala teostvarila kvalitetniju turističku ponudu. Primjer je udruga "Istarsko - Ekomuzej iz Vodnjana".

Ključne riječi: selektivnost, održivi razvoj, ekoturizam, ekoturistička destinacija, ekomuzej

ABSTRACT

The paper examines the emergence of selective forms of tourism as opposed to the domination of mass tourism. The reasons for the need for developing new forms of tourism are found in the prevention of economic, socio-cultural and ecological long-term consequences to the destination, ie. tourism is changing business by the concept of sustainable development. For eco-tourism, natural and cultural resources play a key role in the evaluation of a tourist destination I provide the optimum level of benefits of tourism resource base while cherishing traditions and customs, and ultimately the existence of the local population. Ecotourism, as a type of selective and sustainable tourism development attracts tourists who are interested in exploring the natural and cultural heritage in specific and original natural areas. Istria would with ecotourism used partially insufficiently valorised potential and achieve a better tourist offer. An example is an association "Istrian - Ecomuseum of Vodnjan".

Key words: selectivity, sustainable development, eco-tourism, ecotourism destination, eco-museum